

VOORWAAR ZEG IK U: HEDEN ZULT GIJ MET MIJ IN HET PARADIJS ZIJN

Lukas 23 : 43

Wij komen nu aan het bekende kruiswoord van de Here tot de moordenaar aan het kruis. Dit woord van Jezus is wel het meest aangehaalde tekstwoord waarmede men tracht aan te tonen dat een gelovig gestorvene direct na het overlijden hemelse zaligheid geniet in het paradijs. Laten we ook dit nauwkeurig bezien.

Het is zeker overbodig op te merken dat alleen de H. Schrift ons hier kan inlichten. Maar om te beginnen moeten we toch eerst op iets de aandacht vestigen, nl. dat de handschriften des Bijbels oorspronkelijk geschreven zijn zonder scheiding tussen de woorden, zonder leestekens en zonder indeling in verzen en hoofdstukken. De z.g. "interpunctie" is door de vertaler in de vertaling tussengevoegd teneinde voor ons een behoorlijke leesbare tekst te leveren. Vanzelfsprekend is deze interpunctie aangebracht geworden naar des vertalers opvatting of mening betreffende de bedoeling des Bijbelschrijvers.

Hoewel we gaarne aannemen, dat de vertalers naar hun beste **weten** en kunnen gehandeld hebben, mogen we toch niet vergeten en uit het oog verliezen, dat ook zij "mensen" waren en zijn. Laat ons dan zien wat er precies staat in Lukas 23:43. We schrijven daartoe letterlijk de oorspronkelijke tekst uit en plaatsen achter ieder Grieks woord de Nederlandse vertaling van dat woord:

amen (= voorwaar) *soi* (= aan u) *legoo* (=zeg ik) *sémeron* (=heden) *met* (= met) *emou* (= mij) *esé* (= zult gij zijn) *en* (= in) *too* (= het) *paradeisoo* (= paradijs).

Schrijven we de woordelijke vertaling nog even apart uit:

Voorwaar U zeg ik heden met mij zult gij zijn in het paradijs.

Wij hebben hier reeds ter verduidelijking de ruimten tussen de woorden aangebracht. De leestekens lieten we nog even weg. We kunnen onmiddellijk zien, dat deze woordelijke vertaling ons geen enkele moeilijkheid oplevert en in dit geval voor ons duidelijk is te noemen.

Nu hebben wij de gewoonte, om vóór hetgeen door iemand gezegd wordt of is een : (dubbele punt) te plaatsen. Ook de Statenvertalers heeft die : , en wel vóór het woord "heden". "Voorwaar zeg ik U : heden", enz.

Maar door dit te doen is echter de woordelijke vertaling voor ons wat duisterder geworden. Per consequentie zag de Statenvertaling zich dan ook genoodzaakt de woorden achter "heden" wat om te zetten, te verwisselen, waardoor de bekende redactie van dit kruiswoord ontstaan is: "Voorwaar zeg ik u: heden zult gij met mij in het paradijs zijn".

Indien we echter de : achter "heden" en dus voor "met" plaatsen, dan behoeft er zelfs geen enkel woord omgezet of verwisseld te worden en krijgen we deze - woordelijk uit het oorspronkelijk vertaalde en toch voor ons zeer duidelijke lezing: "Voorwaar, u zeg ik heden: met mij zult gij zijn in het paradijs". Het verschil is duidelijk.

Volgens de Statenvertaling heeft het "heden" betrekking op het "in het paradijs zijn". Volgens de woordelijke vertaling staat het "heden" op Jezus "zeggen", op de "belofte" dus, die de moordenaar toen en daar ontving. Over het "wanneer" die belofte in vervulling zou gaan, dus over het wanneer deze moordenaar met de Heer in het paradijs zou zijn, wordt in de woordelijke tekst met geen enkel woord gesproken.

Laat ons thans nagaan of deze woordelijke vertaling nadere bevestiging vindt in de H.Schrift. En dat onderzoek wordt al zeer vergemakkelijkt door het feit dat er in dezelfde evangeliebeschrijving van Lukas, nog twee keer het werkwoord "zeggen" in verband met het woord "heden" voorkomt.

Ten eerste Lukas 19:9: "En Jezus zeide tot hen: heden is deze huize zaligheid geschied".

Ten tweede Lukas 4:21 "En Hij begon tot hen te zeggen: heden is deze Schrift in uw oren vervuld".

Vanzelf ontbreken ook hier de leestekens in de handschriften en is de dubbele punt voor heden ook hier door de Vert. geplaatst.

Maar wat er in de handschriften in deze beide teksten ook staat, dat is het woordje "oti", welk woordje eigenlijk onvertaalbaar is, maar ongeveer de betekenis heeft van ons woord "dat". Beide teksten zouden we dus zo kunnen lezen:

"En Jezus zeide tot hen dat heden".

"En Hij begon dan tot hen te zeggen dat heden..."

Dat woordje "oti" maakt dus scheiding tussen het woord "heden" en de woorden die er aan "heden" voorafgaan. De plaatsing van de : vóór "heden" door de St.Vert. is dus juist in Lukas 4:21 en 19:9. Maar in Lukas 23:43 doet zich nu juist het geval voor, dat het woordje "oti" ten enenmale ontbreekt! Indien we Lukas met Lukas verklaren (een methode waartegen redelijkerwijs bijster weinig in te brengen is), dan blijkt ons dat hier het woord "heden" - in stee van daarvan gescheiden juist bij het voorgaand woord getrokken wordt.

En alweer komen wij tot deze redactie: "Voorwaar, u zeg ik heden met mij zult gij zijn in het paradijs".

Trouwens het is zonder meer duidelijk, dat het woord "heden" midden in een zin staat waarvan het eerste gedeelte staat in de tegenwoordige tijd (*legoo*, Ik zeg) en het tweede gedeelte in de toekomstige tijd (*esé*, gij zult zijn). In zo'n zin heeft "heden" natuurlijk betrekking op de **tegenwoordige** tijd en uiteraard niet op de toekomstige tijd. Maar genoeg thans wat de taalkundige zijde betreft.

Het woord van Jezus was een antwoord op des moordenaars vraag: Here, gedenk mijner als Gij in Uw koninkrijk zult gekomen zijn. (Vers 42). Dat was toen en daar een geweldige vraag, getuigende van groot geloof. Denk u eens in. Daar hangt Jezus, bespot en gehoond, te sterven. Hij wordt daar, wat Hij niet was, noch kende, n.l. zonde. (2 Kor. 5 : 21). Hij heeft hier met recht "gedaante" noch "heerlijkheid" en "Zijn gestalte is hier verre van begerenswaardig" (Jes. 53:3). Jezus hangt hier als een brok ellende aan het vloekhout. Ondanks dit alles erkent de moordenaar deze Jezus als.....de

Koning!

Zeker, de moordenaar kon dit lezen. Boven des Heilands hoofd hangt daar het drietalige opschrift: "Jezus de Nazerener, de Koning der Joden". Maar dat was door een iedereen gelezen, die daar op Golgotha vertoefde. Het had echter bij die menigte of nijd of spot gewekt. Het is echter de moordenaar, die door het voorhangsel van ellende en vloek 's Heilands Majesteit zag lichten.

In dit afgrijselijk "heden" nu (denk ook eens aan die moordenaars eigen toestand!) belijdt de moordenaar Jezus' koningschap. Hij vraagt aan die middelste kruiseling of Hij, als zijn Koning, aan hem zal denken, wanneer Hij in Zijn koninkrijk zal gekomen zijn.

Bedoelde de moordenaar met dat "Koninkrijk", de Hemel?

Nee! Die moordenaar geloofde als Jood (want een Romein werd niet gekruisigd) naar luid van het profetische woord dat eenmaal het Davidische Koninkrijk weder luisterrijk zou opgericht worden door de komende Messias.

En het is hier, dat deze moordenaar, die zichzelf des doods schuldig weet, zijn medekruiseling als de beloofde Messias begroet. En op deze belijdenis, daar en tóen garandeert Jezus de moordenaar, dat hij mét Hem zal zijn in het paradijs. Deze belofte maakt dat voor de moordenaar "helse heden" tot een "hemels heden".

Maar nu dat paradijs. Wordt hiermede de hemel bedoeld? Geen sprake van. Dat maakt men er gewoonlijk van.

Jezus is die dag gestorven, maar Hij ging toen niet naar het paradijs, maar Hij ging naar de *hades*, het graf, het hart der aarde, in de afgrond. Zie daarvoor rustig Hand. 2 : 27-31; Psalm 16 : 10; Matth. 1 : 40; Rom. 10 : 7; 1 Kor. 15 : 3; Openb. 1 : 18.

Jezus is naar zijn eigen woorden "dood" geweest en is niet opgevaren dan na zijn opstanding (Joh. 20 : 17).

Dus van tweeën één, of Jezus heeft zich vergist, Jezus sprak tot de moordenaar een onwaarheid, óf Jezus' woord tot de moordenaar is verkeerd vertaald of liever verkeerd uitgelegd. Het spreekt vanzelf dat onze overtuiging niet anders is als deze: de fout ligt niet bij de Christus, maar de mensen! Christus belooft de moordenaar mét Hem te zijn in het paradijs, maar zegt er niet bij, dat dit heden het geval zal zijn. Neen, Hij zegt, Hij belóóft het heden.

Bovendien neemt men gewoonlijk aan dat de moordenaar op dezelfde dag is gestorven als Jezus. Maar dat lezen we niet in de Schrift. Eerder het tegendeel. In Markus 15 lezen we: "toen het avond was geworden, ging Jozef van Arimathéa tot Pilatus en begeerde het lichaam van Jezus. En dan verwonderde Pilatus zich toen hij vernam dat Christus reeds gestorven was. Dit was blijkbaar wel iets bijzonders, en hij liet dan ook de juistheid ervan door een hoofdman controleren. Als hij dan van deze vernomen had dat Christus inderdaad reeds was gestorven, gaf hij het lichaam van Jezus vrij. Maar aangaande de moordenaars lezen we geheel iets anders.

De Joden gingen óók naar Pilatus, maar zij gingen verzoeken (opdat de lichamen der kruiselingen op de sabbat niet aan het kruis zouden blijven, want die dag des sabbats was zeer groot) om de benen van de kruiselingen te breken. Dit gebeurde, maar als zij tot Jezus kwamen, braken ze zijn benen niet.

De moordenaars waren dus nog in leven en konden nog wel enkele dagen of minstens nog één dag in leven blijven. Ook hieruit zou blijken dat het "in het paradijs zijn" een zaak van de toekomst is.

Wij willen nu onderzoeken wat wij onder het paradijs hebben te verstaan. Omdat men niet kan ontkennen dat Christus naar de *hades* ging, doch niettemin gelooft dat Hij óók naar het paradijs ging, zegt men, aldus concluderende, het paradijs is dus in de *hades*, waar dit een aparte afdeling zou zijn.

Dit is echter niet zo, want het paradijs is er in 't geheel nog niet. Het wordt slechts drie maal genoemd in het Nieuwe Testament, n.l. in 2 Kor. 12 : 4; in Openbaring 2 : 7 en in onze tekst. In 2 Kor. 12 : 4 spreekt Paulus, dat hij is "weggerukt", niet opgetrokken (er staat in het Grieks "*harpazoo*", dat weg-

rukken betekent, zoals het ook op andere plaatsen is vertaald, b.v. Matth. 13 : 19; "de boze komt, en rukt weg hetgeen in zijn hart gezaaid was". Zie ook Joh. 10: 28, 29; Hand. 23 : 10; Hand. 27 : 15; Openb. 12 : 5; tot in de derde hemel, in het paradijs. Aldaar staat volgens Openb. 2 : 7 de boom des levens, en dit is eerst op de nieuwe aarde van Openb. 21: 1-5; 22 : 2, doch die nieuwe aarde ligt nog in de toekomst. Paulus en Johannes waren er in de geest, maar reëel is het als de aarde is opgelost in zijn elementen 2 Petr. 3 : 12. Wanneer we dit hoofdstuk lezen (2 Petr. 3), dan zullen we opmerken, dat er daar van drie verschillende "hemelen en aarde" gesproken wordt, d.w.z. "drie hemelen en aarde" die er *achtereenvolgens* zijn, het zijn wel dezelfde "hemelen en aarde", maar zij vergaan en komen dan in een nieuwe toestand. In vers 6 lezen wij van de hemelen en aarde die geweest zijn, n.l. de wereld die toen was (de eerste) die vergaan is. Dan vinden we in vers 7 "Maar de hemelen en de aarde die nu zijn (de tweede) zijn door hetzelfde woord weggelegd en worden ten vure bewaard tegen de dag des oordeels", daarna in vers 13 "maar wij verwachten naar zijn beloften nieuwe hemelen en aarde (de derde) in welke gerechtigheid woont en tot die derde hemel is Paulus weggerukt geweest en in het paradijs.

Nu is het voor ieder duidelijk, dat die derde hemel er nog niet is, en er kan dan ook nog geen paradijs zijn. Tot zolang zal de moordenaar moeten wachten: hij ligt nu nog in het graf, rust in het stof der aarde en wacht op zijn opstanding. De Here Jezus ging immers ook niet naar het paradijs. De 16e psalm zegt immers van Christus dat God zijn ziel in de *hades* niet zal verlaten, of wil men, laten en dat Hij niet zal toelaten dat Zijn Heilige de verderving zou zien. En "hoe" Christus daar was, zegt de Heiland zelf: "Ik ben dood geweest en zie, Ik leef in alle eeuwigheid, Amen". En Ik heb de sleutels van de *hades* en de dood. Openb. 1 : 18. Rom. 14 : 9 zegt, dat Hij is opgestaan en weder levend geworden. Nu is buiten alle twijfel, dat iemand, die weder levend wordt, eerst niet leefde, dus dood was, en Christus leefde dan ook niet eerder, dan toen Hij door de Vader uit de doden was opgewekt. Hoe kan men nu toch met recht blijven beweren dat de Heiland gedurende zijn "dood zijn", vanaf het kruis tot zijn opstanding in het paradijs leefde?

Wij willen er voorts nog op wijzen, dat de Bijbel een geheel aparte plaats inneemt in betrekking tot de dood. Leert het ongelooft: "dood blijft dood," het bijgeloof: dood betekent leven in een andere sfeer, de Schrift zegt: dood is dood, maar wordt gevolgd door een opstanding uit de dood. Het is

Paulus, die ons met de grootste nadruk op het zo uiterst belangrijke feit van de opstanding wijst. In 1 Kor. 15 neemt hij stelling tegen hen, die beweren dat er geen opstanding is.

Wat dit zou betekenen, licht hij uitvoerig toe. Allereerst betoogt hij, dat, indien de doden niet opgewekt worden, dan zou Christus ook niet opgewekt zijn, bewijs dus dat Hij volkomen dood was, daar Hij hier ook onder de doden gerekend wordt en met de doden bedoelt Paulus niets anders dan de **personen** die gestorven zijn, geen onsterfelijke zielen.

Maar dan zegt hij, is onze prediking ijdel, heeft ze geen zin, is ook uw geloof tevergeefs, dan zijt gij nog in uw zonden, en bovendien zouden dan ook verloren zijn die in Christus ontslapen zijn, hetgeen niet anders zou betekenen, dan dat deze dan dood zouden blijven. Hoe zou Paulus dit nu naar waarheid kunnen schrijven, wanneer de gestorvenen zoals men meent in het "paradijs wandelen" of "voor de troon juichen" of wat men er verder nog over zou willen beweren? Neen! De conclusie van Paulus is: als er geen opstanding is, dan blijven de doden - dood. Maar, Christus is uit de doden opgewekt en zo zien wij beter de centrale plaats die Christus in het heelal inneemt en krijgen zijn woorden de juiste betekenis wanneer Hij zegt:

IK BEN DE OPSTANDING EN HET LEVEN

[Auteur: H.W. den Haring, uit de bundel: **De toestand der doden**, geschreven in de eerste helft van de 20e eeuw. Bovenstaande tekst is ontleend aan de 5e druk van deze brochure, Comité tot Verbreiding van de Waarheid der Schriften, Stolkstraat 18b, Rotterdam, augustus 1977]